

**Προβλήματα διαλειτουργικότητας κατά την
ταυτόχρονη πρόσβαση σε πηγές μέσω του
πρωτοκόλλου Z39.50
&
Το περιβάλλον πρόσβασης "Η ΑΡΓΩ"**

Μανόλης Πεπονάκης

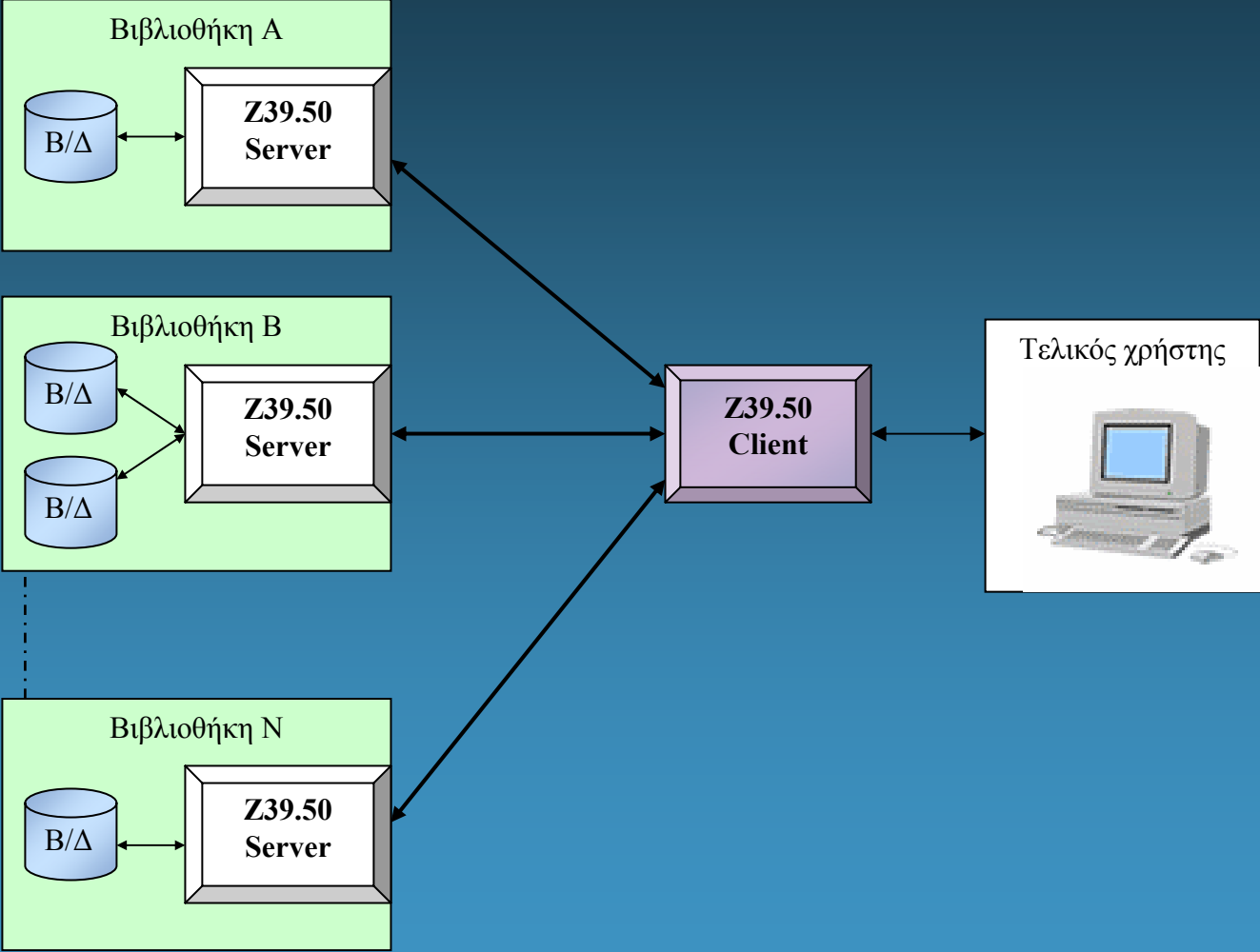
Ντίνα Τρούτπεγλη

Μιχάλης Σφακάκης

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

Περιβάλλον λειτουργίας του πρωτοκόλλου Z39.50

Χαρακτηριστικά ερώτησης (Bib-1)

- Use = Ευρετήριο
- Truncation = Αποκοπή
- Structure = Δομή
- Position = Θέση
- Completeness = Πληρότητα
- Relation = Σχέση

Παράδειγμα ερώτησης

- Όρος αναζήτησης => Parker, John
  - Ευρετήριο => Συγγραφέας
  - Δομή => Φράση
  - Αποκοπή => Όχι
  - Πληρότητα => Ατελές υποπεδίο
  - Θέση => Οπουδήποτε στο πεδίο
  - Σχέση => Ίσο

Τα πιο διαδεδομένα πεδία

- Σύμφωνα με την Index Data πέντε από τα πιο διαδεδομένα πεδία αναζήτησης είναι τα εξής :
  - Τίτλος (αναζήτηση το 97% των servers)
  - Θέμα (αναζήτηση το 94% των servers)
  - ISBN (αναζήτηση το 90% των servers)
  - Συγγραφέας (αναζήτηση το 88% των servers)
  - Οποιοδήποτε (αναζήτηση το 81% των servers)

Ταυτόχρονη πρόσβαση

- Επιλογή δέκα ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών
  - Κριτήρια επιλογής
    - Χωροταξική κατανομή (όλη η Ελλάδα)
    - Πολλαπλότητα συστημάτων αυτοματοποίησης (πέντε διαφορετικά συστήματα)
    - Διαφορετικές διατάξεις βιβλιογραφικών εγγραφών (MARC 21 & UNIMARC)

Διαδικασία Αναζήτησης

- Ποια είναι τα κοινά ευρετήρια που μπορούν να αναζητηθούν στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες?
  - Τίτλος (100%)
  - Συγγραφέας (100%)
  - Θέμα (100%)
  - ISBN (90%)
  - Οποιοδήποτε (60%)

Αναζήτηση με βάση το Συγγραφέα

- Στόχοι
  - Να βρούμε τα έργα του συγγραφέα X
  - Να βρούμε μόνο τα έργα του συγγραφέα X
  - Να βρούμε όλα τα καταλογογραφημένα έργα του συγγραφέα X

1η προσέγγιση

Ερώτηση με μοναδικό χαρακτηριστικό αυτό του ευρετηρίου

- π.χ. Συγγραφέας => Smith, John
  - Οι 2 στους 10 servers εκτελούν την ερώτηση ως φράση με δεξιά αποκοπή
  - Οι 8 στους 10 servers εκτελούν την ερώτηση ως λέξεις, χωρίς αποκοπή
  - ❖ Αποτέλεσμα 245 εγγραφές εκ των οποίων ένας μεγάλος αριθμός δεν έχει για συγγραφέα τον Smith, John (λόγω του ότι οι servers θεώρησαν ότι πρόκειται για λέξεις)
- ✓ Συμπέρασμα : υπερβολικός θόρυβος

2η προσέγγιση

Ερώτηση με προσθήκη και χαρακτηριστικού δομής

- π.χ. Συγγραφέας => Smith, John & Δομή => Φράση
  - ❖ Αποτέλεσμα 48 εγγραφές
    - Δεν εντοπίστηκαν, σε 5 βιβλιοθήκες, εγγραφές που είχαν για συγγραφέα το: Smith, John, 1945-
    - Δεν εντοπίστηκαν, σε 7 βιβλιοθήκες, εγγραφές που είχαν για συγγραφέα το: Parker - Smith, John
- ✓ Συμπέρασμα: υπερβολική σιωπή

3η προσέγγιση

Χρήση των καθιερωμένων αποδόσεων για τον εντοπισμό του ακριβούς ονόματος του Συγγραφέα

- Αναζήτηση του βιβλίου με τίτλο "*Two studies in ancient Macedonian topography*"
  - Το βιβλίο εντοπίστηκε σε 4 βιβλιοθήκες
  - Το όνομα του συγγραφέα εμφανιζόταν:
    - Χατζόπουλος, Μ.Β. (Μιλτιάδης Β.)
    - Χατζόπουλος, Μιλτιάδης Β [2 βιβλιοθήκες]
    - Χατζόπουλος , Μιλτιάδης Β. , 1944-
- ✓ Συμπέρασμα: απουσία κοινών Αρχείων Καθιερωμένων Αποδόσεων

Αναζήτηση με βάση το θέμα

Λεκτικές αποδόσεις

- Απουσία Αρχείων Καθιερωμένων Αποδόσεων (ύπαρξη μη ελεγχόμενων θεματικών όρων π.χ. πεδία 610 του UNIMARC)
- Απουσία κοινών Αρχείων Καθιερωμένων Αποδόσεων
- Πολλαπλότητα γλωσσών (ελληνικές και αγγλικές αποδόσεις)
- ✓ Συμπέρασμα: αδύνατη η ταυτόχρονη αναζήτηση με βάση τη λεκτική απόδοση των θεμάτων

Αναζήτηση με βάση το θέμα

Ταξινομικοί αριθμοί

- Χρήση τριών διαφορετικών ταξινομικών συστημάτων (LC, DDC, UDC)
- Οι 3 στους 10 servers δεν υποστηρίζουν αναζήτηση με ταξινομικό αριθμό
  - (ο ένας από αυτούς δεν στέλνει καν διαγνωστικό, όμως δεν επιστρέφει αποτελέσματα σε καμία αναζήτηση!)
- ✓ Συμπέρασμα: ανέφικτη η ταυτόχρονη αναζήτηση με ταξινομικό αριθμό

Γενικά Συμπεράσματα για τη Διαδικασία της Αναζήτησης

- Κάθε Z39.50 server διαθέτει τα δικά του προεπιλεγμένα χαρακτηριστικά
- Δεν υποστηρίζονται οι ίδιοι συνδυασμοί χαρακτηριστικών από τους επιμέρους servers
- Απουσία κοινών Αρχείων Καθιερωμένων Αποδόσεων
  - Αδύνατη η ταυτόχρονη προσέγγιση των καταλόγων θεματικά
  - Θορυβώδης ή υπερβολικά σιωπηρή η προσέγγιση με βάση τον συγγραφέα
- ✓ Αποτέλεσμα: αδυναμία ουσιαστικής αναζήτησης

Διαδικασία Ανάκτησης

- Στόχος να ενταχθούν τα επιμέρους αποτελέσματα σε ένα ενιαίο ομοιογενές σύνολο

Προβλήματα

- Διαφορετικά MARC
- Διαφορετικά σύνολα χαρακτήρων
- Ασυμβατότητα στα Holdings
- Μη έγκυρες εγγραφές (είτε κατά ISO 2709 είτε κατά MARC)
- ✓ Συμπέρασμα: εξαιρετικά δυσχερής η ουσιαστική ομογενοποίηση των αποτελεσμάτων

Γενικά συμπεράσματα

- Η πρόσβαση, μέσω Z39.50, μπορεί να επιτευχθεί σε ένα πρώτο στάδιο
- Κατά την ταυτόχρονη πρόσβαση σε πολλές πηγές τα προβλήματα πολλαπλασιάζονται
- Όσο οι αναζητήσεις αποκτούν ακρίβεια τόσο μειώνεται και η συμβατότητα των servers

«Η ΑΡΓΩ»

- Το νέο web περιβάλλον πρόσβασης σε πηγές πληροφόρησης
  - Πύλη ταυτόχρονης πρόσβασης σε πηγές που διατίθενται μέσω Z39.50
- URL: <http://argo.ekt.gr>

«Η ΑΡΓΩ»: Στόχοι

- Ταυτόχρονη πρόσβαση σε πηγές που διατίθενται μέσω Z39.50
  - Εργαλείο έρευνας
    - Ανάγκες πληροφόρησης
  - Εργαλείο ανάπτυξης καταλόγων
    - Ανάπτυξη των τοπικών καταλόγων με χρήση «έτοιμων» βιβλιογραφικών εγγραφών (copy cataloguing)

«Η ΑΡΓΩ»

ως εργαλείο έρευνας

- Δυνατότητα αποστολής ερωτήσεων χωρίς χαρακτηριστικά
  - Πλεονεκτήματα: ευκολία στη χρήση, απάντηση από μεγάλο αριθμό servers
  - Μειονεκτήματα: αμφιβόλου ποιότητας αποτελέσματα
- Δυνατότητα αποστολής σύνθετων ερωτήσεων
  - Πλεονεκτήματα: ακρίβεια
  - Μειονεκτήματα: σχετική ασυμβατότητα υλοποιήσεων (δεν υποστηρίζονται τα χαρακτηριστικά από τους servers) & απαιτείται υψηλή τεχνογνωσία από το χρήστη ο οποίος υποβάλει το ερώτημα

«Η ΑΡΓΩ»

ως εργαλείο ανάπτυξης του καταλόγου

- Παρέχει στο χρήστη τη δυνατότητα να αποθηκεύσει σε διάταξη UNIMARC τα αποτελέσματα της αναζήτησης
  - Αν η πηγή στέλνει τα δεδομένα σε MARC 21 αυτά μετατρέπονται αυτόματα σε UNIMARC
- Ενοποιεί το σύνολο χαρακτήρων των επιμέρους αποτελεσμάτων
  - Ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να επιλέξει, κατά την αποθήκευση, το σύνολο χαρακτήρων που «διαβάζει» το σύστημα του
- ✓ Αποτέλεσμα: ο χρήστης μπορεί να αποθηκεύσει στο δίσκο του ένα ομογενοποιημένο αρχείο (τόσο σε σύνολο χαρακτήρων όσο και σε διάταξη εγγραφών) το οποίο μπορεί να εισαγάγει χωρίς επιπλέον μετατροπές

Συνοψίζοντας

- Το πρωτόκολλο Z39.50 παρέχει τις δυνατότητες για την ταυτόχρονη πρόσβαση αλλά:
  - Υπάρχει ασυμβατότητα
    - Σε επίπεδο υλοποίησης του πρωτοκόλλου από τα συστήματα (π.χ. χαρακτηριστικά)
    - Σε βιβλιοθηκονομικό επίπεδο (π.χ. σημεία πρόσβασης)
- Για τη βελτιστοποίηση της επικοινωνίας απαιτείται συνεργασία:
  - Σε επίπεδο παραμετροποίησης συστημάτων
    - Θα βοηθούσε η δημιουργία (ή η υιοθέτηση) ενός profile (π.χ. Bath Profile)
  - Σε σημασιολογικό επίπεδο (semantics)